

Oslo, 31.03.2023

Innspill til ekstremismekommisjonen

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) takker for muligheten til å gi innspill til kommisjonens arbeid. STL samler bredden av tros- og livssynssamfunn i Norge, med 15 medlemsamfunn som til sammen har bortimot 80% av befolkningen som medlemmer. Siden 1996 har vi jobbet med dialog og for likebehandling og et livssynsåpent samfunn.

Vi anerkjenner at religion har potensiale for å bli en arena hvor radikalisering kan skje. I likhet med enkelte ideologier, kan religiøse forestillinger tilby ideer som gir grunnlag for drap og terror. Tros- og livssynslederne i våre medlemsamfunn tar tydelig avstand fra slike ideer.

STL har hatt flere arrangementer med tros- og livssynsledere hvor de bl.a. har diskutert «vanskelige vers» - tekstutdrag fra deres hellige tekster som enten har potensiale for, eller som faktisk er brukt til å rettferdiggjøre terror. De religiøse lederne er tydelige på hvordan disse tekstene faktisk bør tolkes i en større kontekst, og korrigerer mistolkninger og misbruk av tekstene. Dette kommuniserer de også til sine menigheter. Faren for radikalisering er imidlertid aller størst for de som faller *utenfor* menighetenes fellesskap og fysiske møteplasser, og som heller søker svar på internett, uten hverken å bli tilstrekkelig korrigert på sine virkelighetsoppfatninger eller å se *menneskene* bak fiendebildene de utvikler.

En KIFO-rapport fra 2020, som undersøkte 114 menigheter/lokallag i Oslo, konkluderte at det er få tegn til parallellsamfunn. Tvert imot er trossamfunnene interesserte i kontakt og muslimske og andre ikke-kristne trossamfunn er de mest dialogorienterte. Vi skal uansett ikke være naive og tro at det alltid vil være tilfellet. Arbeidet for inkludering og mot radikalisering har ingen slutt dato.

STL har kontakt med regjering og storting, noen direktorater og andre offentlige kontakter. Radikalisering og forebygging av ekstremisme er ofte et tema for samtale med norske myndigheter. For 2023 mottar vi over statsbudsjettet midler for å legge til rette for dialog mellom religiøse ledere og LHBT+-miljøer.

Samtidig er STLs arbeid i aller største grad forebyggende. Det er som kjent vanskelig å bevise null-effekter – hvor mange har *ikke* blitt radikalisert takket være dialogarbeid? Det vi uansett opplever er at de som deltar i dialog (1) får fordommer brutt, (2) får bedre relasjoner til, og romsligere holdninger overfor både individer og grupper utenfor eget samfunn, og (3) får økt motivasjon til å bidra til opplysningsarbeid, samarbeid og inkludering.

Våre innspill dreier seg om kunnskap, dialog og møteplasser.

Kunnskap

Forskning og undersøkelser på større nivå som kan bidra til kunnskap om fordommer og negative holdninger som kan oppstå mellom grupper er viktig for å vite hvilke områder som må jobbes systematisk med. HL-senterets forskningsrapport om holdninger til jøder og muslimer i Norge og IMDis «integreringsbarometer» er gode eksempler. Vi ønsker mer slik forskning.

Dialog

Dialogen er viktig og forebyggende. STL har i 27 år drevet med dialogarbeid på religions- og livssynsfeltet både nasjonalt og lokalt, og vi opplever økte forventninger fra flere hold om å adressere *flere* temaer, samtidig som det blir stadig flere lokale dialoggrupper.

Møtene mellom de *nasjonale* lederne og representantene i STL er viktig, ettersom de er sentrale lederskikkelser og «influensere» i egne organisasjoner. Vi tror den *lokale* dialogen er minst like viktig, ettersom de fleste innbyggere opplever seg i hverdagen først og fremst som del av sitt lokalmiljø og sin lokale menighet. Vi ser at dialogarbeidet fungerer best der hvor ordfører eller annen lokal politisk ledelse tar ansvar og hvor dialog og interreligiøst arbeid kommer inn i kommuneplanene.

Møteplasser

Vi tror på betydning av å møtes. Ungdom og unge voksne ønsker steder å møtes, både til generelle fritidstilbud, men også til tros- og livssynsdialog. Mange unge gjenstår at de frykter polarisering og isolering.

Blant annet i innspillmøter Oslo kommune gjennomførte i arbeidet med utredningen «Tro det eller ei» fra 2020, uttrykte de unge at de trengte møteplasser der de kunne få bedre kunnskap om hverandre, bli åpne til hverandre på tvers av tros- og livssynssamfunn og ha dialog og på den måten bygge ned fordommer og frykt for hverandre.

Vi har hatt flere forsøk på å opprette slike møteplasser, blant annet «dialoghus» og flerbruksbygg i form av livssynsåpne seremonirom. Det er likevel et svært nedprioritert område politisk, med kronisk underfinansiering og lange ventelister på påstartede prosjekter. I tillegg rapporterer flere tros- og livssynssamfunn om opplevd forskjellsbehandling og ekskludering begrunnet med at de er religiøse, fra ulike tilskuddsordninger. Det har en svært uheldig og fremmedgjørende effekt.

Avslutning

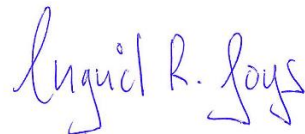
Til slutt vil vi trekke frem betydningen av hva myndigheter og politisk ledelse sier og gjør. Det gode dialogarbeidet, samarbeidet og forebyggingsarbeidet som pågår kommer ikke av seg selv, og er avhengig av godt samarbeid med, og velvillig forhold til politisk ledelse. Dermed er politiske uttalelser uten nødvendig anerkjennelse, eller som direkte bidrar til fordommer og mistenkeliggjøring, ekstra skuffende. Fordommer om religiøse aktører som «negative størrelser» oppleves urettferdig utbredt, og kunnskapen om det faktiske arbeidet er lite kjent. Offentlig anerkjennelse er viktig både for motivasjonen til, og holdningene overfor tros- og livssynssamfunnene.

Ekstremismekommisjonens arbeid er viktig og STL bidrar gjerne i den videre prosessen om det skulle være ønskelig.

Med vennlig hilsen,
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn v/

Trond Enger
styreleder

Ingrid Rosendorf Joys
generalsekretær